

УИЛЯМ ФОКНЪР СЛЕЗ НА ЗЕМЯТА, МОИСЕЙ

Превод от английски: Кръстан Дянков, 1993

chitanka.info

СЛЕЗ НА ЗЕМЯТА, МОИСЕЙ^[0]

I

Лицето бе черно, гладко, непроницаемо; очите бяха видели много неща. Къдравата коса бе сресана само в една посока, равно подрязана с бръснач, покриваше черепа като шапка и лъщеше като лакирана; от това главата напомняше бронзов бюст, непогиващ и вечен. Носеше от ония спортни облекла, които в рекламите на магазините за мъжка мода се наричат „ансамбли“, риза и панталони, скроени от един и същ светлобежов фланелен плат, твърде скъпи и твърде сложно ушити, с много гънки и басти; беше се полуизлегнал на стоманеното легло в стоманената клетка, пред която вече двацет часа стоеше въоръжена охрана, пушеше цигари и отговаряше с глас, който можеше да мине за всичко друго под слънцето, освен за гласа на южняк, още по-малко негър; разпитваше го млад мъж с очила и широка шапка, каквито имат преброителите на населението. Белият седеше срещу него на стоманен стол.

— Самуел Уоршъм Бийчъм. Двацет и шест годишен. Роден близо до Джеферсън, Мисисипи. Без семейство. Без...

— Чакай — следователят бързо записваше, — това не е името, под което те изпра... с което си живял в Чикаго.

Другият изгърси пепелта от цигарата си.

— Не. Друг човек уби полица.

— Добре, добре. Занятие?

— Бързо забогатяващ.

— „Никакво“ — бързо записа следователят. — Родители?

— Естествено, двама. Не ги помня. Отгледа ме баба ми.

— Как се казва? Жива ли е?

— Не зная. Моли Уоршъм Бийчъм. Ако е жива, живее във фермата на Карадърз Едмъндз, на седемнайсет мили от Джеферсън. Това ли е всичко?

Следователят затвори папката и се изправи. Беше с година-две по-млад от другия.

— Като не те знаят кой си, как ще разберат... как мислиш ще те върнат у дома?

Другият изтърси пепелта от цигарата, продължавайки да се излежава на стоманеното легло в скъпите си холивудски дрехи и обувки, по-хубави от тези на следователя.

— Че какво ме интересува това? — рече той.

Следователят си отиде. Пазачът отново заключи стоманената врата. А другият продължаваше да лежи на стоманеното легло и да пуши, докато не дойдоха да му изуят скъпите панталони, да обръснат скъпата прическа и да го отведат от клетката.

[0] Християнската митология на американските негри е изцяло изградена върху библейски сюжети, откъдето идва и персонажът на повечето религиозно-ритуални песни (спиричуълз): Моисей, Фараонът и пр. — Б.пр. ↑

II

В тази същата знойна и ослепителна юлска утрин, нажежен и заслепяващ, вятърът, който клатеше черничевите листа пред прозореца на Гейвин Стивънз, нахлу и в кантората, но с движението си не създаде нищо повече от илюзията за хлад. Засуети се из книгата на околийския прокурор върху писалището и лъхна в разрошения кичур преждевременно побеляла коса на мъжа, който седеше зад него с линеещо, умно и живо лице, в посмачкан ленен костюм, на чийто ревер се поклащаше ключът на Фи-Бета-Капа^[1], окачен на верижка от часовник — това бе самият Гейвин Стивънз, член на Фи-Бета-Капа, възпитаник на Харвард, с докторат по философските науки от Хайделберг, за когото кантората бе не само любимо занятие за убиване на времето, макар че именно тя му осигуряваше хляба; неговото истинско призвание бе започнатият от двацет и две години и недовършен превод на Стария завет от английски обратно на старогръцки. Само че посетителката, изглежда, бе напълно чужда на всичко това, макар видът ѝ да говореше, че при този ветрец тя не би трябвало да има тегло и устойчивост по-големи от тези на недокоснат къс пепел, останал след изгарянето на някоя хартийка. Това бе дребна негърка — старица, с хлътнало, невероятно състарено лице под бялата забрадка и черната сламена шапка, която спокойно би побрала цяло дете.

— Бийчъм ли? — каза Стивънз. — Значи, живеете във фермата на мистър Карадърз Едмъндз.

— Напуснах — рече тя. — Идвам да си търся момчето. — И после, като седна на коравия стол срещу него и без повече да шавне, тя се разбъбра: — Род Едмъндз продаде моя Бенджамин. Продаде го в Египет. Взел го фараонът...

— Почакайте — прекъсна я Стивънз. — Почакайте, леличко. — Защото имаше опасност паметта и спомените да се объркат. — Щом не знаете къде е внукът ви, отде знаете, че е в беда? Или мистър Едмъндз ви отказа помощта си да го намерите?

— Продаде го Род Едмъндз — каза тя. — В Египет го продаде. Де ще знам къде е. Знам само едно: фараонът го е взел. А ти си тук законът. От теб искам да ми намериш момчето.

— Добре — съгласи се Стивънз, — ще се помъча да го намеря. А като няма да се връщате у дома, къде ще спите в града? Иска се доста време, особено като не се знае къде е отишъл и цели пет години не се е обаждал.

— Ще спя при Хемп Бийчъм, брат ми.

— Добре — каза Стивънз. Не се изненада. Познаваше Хемп Бийчъм, откакто помнеше и себе си, но старицата не бе срещал никога преди това. Но и да бе я виждал, пак нямаше да се изненада. Такива си бяха. Можеш да ги познаваш години, години може да ти работят под различни имена, додето изведнъж по една чиста случайност научаваш, че са брат и сестра.

Седнал в горещия лъх на въздуха, който не бе никакъв ветрец, той се вслуша в бавните й мъчителни стъпки по външната стълба и се сети за внука. Преписката по този въпрос бе минала през писалището му преди пет-шест години, след което я отнесоха на щатския прокурор — ставаше дума за Буч Бийчъм, името, под което се подвизаваше младежът през онази година, която прекара едва ли не цялата в градския затвор: дете от дъщерята на старата негърка, осиротяло от майка си още с раждането и захвърлено от бащата, което бабата бе взела и опитала да отгледа. Опитала, защото още на деветнайсет внукът напуснал фермата, дошъл в града и близо цяла година лежал за комарджилък и побоища, за да хлътне най-сетне със сериозното обвинение, че е разбил и обрал един магазин.

Заловен с кръв по ръцете, при което замахнал с къс желязна тръба към полицаия, който го изненадал, той се строполил на земята, защото полицаят го ударил с дръжката на пистолета, разпусвал се през размазаната си уста, а зъбите му, каквито били кървави, се оголили в някакъв безумен смях. След две нощи избягал от тъмницата и повече никой не го видял — бил вече кажи-речи пълнолетен и имал нещо от баща си, който го създал, а после изоставил; сега лежеше в щатския затвор за убийство — не само насилие ще да е носело това семе, имало е в него и нещо много зло и опасно.

Ето кого ще трябва да намеря, помисли Стивънз. Защото и за миг не се поколеба в предчувствията на старицата. Щом и тя е могла

да угади къде е момчето и какво горе-долу е премеждието му, той нямаше да се учуди, макар да мислеше, че по-късно сигурно ще се учуди от това, колко бързо е открил къде е то и в какво се състои работата.

Най-напред помисли да телефонира на Карадърз Едмъндз, в чиято ферма е бил изполичар мъжът на старата негърка, но след това се сети — както и тя му бе споменала, — че Едмъндз вече е отказал да се намесва в тази история. Седеше неподвижен, а горещият вятър рошеше непослушната му бяла грива. Сега му стана ясно какво е искала да каже старата негърка. Спомни си, че именно Едмъндз бе човекът, който най-напред изпрати момчето в Джеферсън. Бе го хванал да се вмъква в лавката на фермата и му бе заповядал да се измита, забранявайки му повече да се вестява там. *Не шерифът и не полицията*, помисли си той, *а нещо много по-всеобхватно...* Стана, откачи старата си износена, но още прилична панамена шапка, слезе по външната стълба и прекоси празния площад под надвисналата жегга на приближаващото пладне, отправяйки се към редакцията на околийския вестник. Там завари издателя — неописуемо дебел, по-възрастен, но не толкова побелял човек, с черна папионка на ластик и старомодно скроена риза.

— Една стара негърка на име Моли Бийчъм — почна Стивънз. — Живее с мъжа си във фермата на Едмъндз. Думата е за внука ѝ. Помниш го, Буч Бийчъм, преди пет-шест години, оня, дете се мота из града една година и все в затвора лежа, а накрая го хванаха една нощ, че разбива магазина на Раунсуел. Та същият сега се е забъркал в още по-голяма каша. Не мога да не ѝ вярвам. И от нейно име, както и от името на многобройните граждани, които представлявам, опасявам се, че този път е много зле и че е последно...

— Почакай — рече издателят и дори не се наложи да става от писалището си. Измъкна от шиша на масата дописка от телеграфната агенция и я подаде на Стивънз. Бе предадена от град Джолиет, Илиной, и носеше днешна дата:

Негър от Мисисипи в навечерието на екзекуцията за убийство на чикагски полицай разкрива лъжливото си име,

попълвайки следователския въпросник. Самуел Уоршъм Бийчъм...

Пет минути по-късно Стивънз отново прекоси празния площад, над който още по-ниско виснеше обедната жега. Бе възнамерявал да се прибере в пансиона, където живееше, да обядва, ала се отказа. *Освен това не си заключих кантората*, мислеше той. И все пак как е могла да се озове в града на това слънце и от седемнайсет мили? Може дори да ги е извървяла.

— Значи, както изглежда, не бях искрен, като казах, че се опасявам... — рече си той на глас, изкачвайки се по стълбата, сега вече скрит от маранята и безветрения блясък на слънцето, и влезе в кантората си. Спря се. После каза: — Добър ден, мис Уоршъм.

И тя бе доста стара — слаба, изправена, с прибран старовремски кок от посребрена коса под избеляла шапка от преди трийсет години с ръждивочерен цвят и окъсан, също избелял чадър, който от черен бе станал зеленикав. И нея познаваше открай време. Живееше сама в порутената къща, останала от баща ѝ, даваше уроци по рисуване върху порцелан и с помощта на Хемп Уоршъм, потомък на един от бащините ѝ роби, и жена му отглеждаше кокошки и зеленчук за продаван.

— Дойдох за Моли — рече тя. — Моли Бийчъм. Разказа ми, че вие...

Тогавя той ѝ обади. Тя го наблюдаваше, изпънала се на коравия стол, на който бе седяла и негърката, а ръждивият чадър се опираше на коляното ѝ. В скута ѝ, под скръстените ръце, лежеше старомодна чанта от мъниста, голяма почти колкото куфар.

— Тази вечер ще бъде екзекутиран.

— Нищо ли не може да се направи? Родителите на Моли и Хемп принадлежаха на баща ми. Моли и аз сме родени в един месец. Израснахме заедно, като сестри.

— Телефонирах — каза Стивънз. — Разговарях с началника на полицията в Джолиет и с областния прокурор в Чикаго. Съдили са го съвсем справедливо, и добър адвокат е имал. Пари също е имал. Занимавал се е с тъй наречените номера, тоест онова, от което хора като него печелят добре. — Тя продължаваше да го наблюдава,

изпъната и неподвижна. — Той е убиец, мис Уоршъм. Застрелял е полицаи в гърба. Лош син на лош баща. След това всичко си е признал.

— Зная — каза тя. Сега той долови, че не го гледа, че най-малкото не го вижда. — Това е ужасно.

— Убийството също е ужасно — каза Стивънз. — Така е по-добре. — Тя отново го погледна.

— Не мислех за него. Мислех си за Моли. Тя не бива да узнае.

— Да — съгласи се Стивънз, — вече приказвах с мистър Уилмот от вестника. Съгласи се нищо да не печата. Ще се обадя и на мемфиския вестник, дано само не е вече късно... Да можехме да я придумаме още днес следобед да си замине, преди мемфиският вестник... А там, където единственият бял човек, когото може да види, е мистър Едмъндз... и на него ще телефонирам; сигурен съм, че и да чуят, другите чернокожи не биха й казали. Чак след два-три месеца може да ида нататък и да й съобщя, че е починал и са го погребали някъде на Север... — Този път тя го наблюдаваше с такъв израз, че той млъкна, а тя седеше на коравия стол и не сваляше от него очи.

— Но тя ще иска и той да се върне с нея.

— И той? — учуди се Стивънз. — Трупът му? — Тя го гледаше и в израза й нямаше нито изненада, нито укор. Той просто олицетворяваше някакво старо, от незапомнени времена, женско увлечение по кръвта и тъгата. Стивънз си мислеше: *Дошла е дотук в тази жега! Освен ако Хемп не я е докарал с кабриолета, с който носи яйцата и зеленчука на пазара.*

— Той е единственото дете на голямата й дъщеря, същата, която се помина. Той също трябва да бъде прибран у дома.

— Да бъде прибран у дома — тихо повтори Стивънз. — Веднага ще се погрижа. Ей-сега ще позвъня.

— Много сте любезен. — Едва сега тя трепна и се раздвижи. Той забеляза как ръцете й придърпват чантата и здраво я стискат. — Аз ще поема разноските. Кажете ми само имате ли представа колко...

Погледна я право в очите. И без да мигне, изрече лъжата, бързо и лесно:

— Десет-дванайсет долара ще стигнат. Ковчег от там ще дадат и ще остане само за превоза.

— Ковчег? — Тя отново го наблюдаваше с израз на любопитство и едновременно на безпристрастие, сякаш е дете. — Той е неин внук,

мистър Стивънз. Когато го взе да го отгледа, даде му името на баща ми, Самуел Уоршъм. Не само ковчег, мистър Стивънз. Аз разбирам, че това може да стане с големи месечни вноски.

— Не само ковчег — рече Стивънз. Каза го със същия тон, с който бе повторил „Да бъде прибран у дома“. — Зная, че и мистър Едмъндз ще поиска да помогне. А както подозирам, старият Лук Бийчъм също има някакви пари в банката. Ако ми позволите...

— Не е необходимо — каза тя. И отвори чантата. Видя как отброи на масата дващест и пет долара в омачкани банкноти и звонкови монети от четвъртдоларови до центове. — Това ще стигне за непосредствените разходи. Пък аз ще ѝ кажа... Сигурен ли сте, че няма никаква надежда?

— Сигурен съм. Довечера той ще умре.

— Тогава следобед ще ѝ кажа, че вече е мъртъв.

— Ако искате, да ѝ кажа аз.

— Аз ще ѝ кажа — настоя тя.

— Тогава, ако искате, да дойда и да ѝ поговоря?

— Ще бъде много любезно от ваша страна. — И си тръгна, изправена на своите крехки и леки нозе, които, слизайки по стълбата, му се сториха дори пъргави. Той отново телефонира на началника в Илиной, обади се и на едно погребално бюро в Джолиет. После още веднъж прекоси горещия и празен площад. Почака съвсем малко, докато издателят се върне от обяд.

— Ще го караме у дома — каза той. — Мис Уоршъм, ти, аз и още някои. Ще струва...

— Чакай — каза издателят, — чакай. Какви други?

— Още не знам. Но ще струва около двеста. Телефонните разноски не включвам, за тях ще се погрижа аз. Като се видим с Карадърз Едмъндз, все ще измъкна нещо и от него. Не знам колко, но все ще е нещо. Да речем около петдесет. За останалото сме ти и аз. Тя настояваше да ми остави дващест и пет, което е точно два пъти повече от онова, което се помъчих да я убедя, че ще струва, и точно четири пъти повече от онова, което тя може да си позволи...

— Чакай — рече издателят, — чакай.

— Той ще пристигне вдругиден с влак номер четири, а ние ще го посрещнем — мис Уоршъм и баба му, старата негърка, с моя автомобил, а ти и аз с твоя. Мис Уоршъм и старата ще го откарат до

родното му място, тоест където старата го е отгледала, или по-скоро се е опитала да го отгледа. Катафалката ще струва към петнайсет, без да броим цветята...

— Цветя ли? — извика издателят.

— Цветя — каза Стивънз. — Кажи го всичко двеста и двайсет и пет. И по всяка вероятност най-много ще се падне на теб и на мен. Ясно?

— Не е ясно — каза издателят. — Но какво да сторя, като не мога да не приема. Поврага, дори да не приема, новината си я бива. Ще ми бъде за пръв път да плащам за дописка, която предварително съм обещал, че няма да печатам.

— Която предварително си обещал да не печаташ — каза Стивънз.

През остатъка от този горещ и вече безветрен следобед, докато чиновници от общината, мирови съдии и пристави, изминали по петнайсет-двайсет мили от всички краища на околията, се качваха по стълбата до празната кантора, повикваха го на име, почиваха си за миг, след това си тръгваха, връщаха се и сядаха да чакат с цигара в уста, Стивънз тичаше от магазин на магазин, от кантора на кантора, обикаляше площада — търговци и чиновници, собственици и служители, лекари, зъболекари, адвокати и бръснари и с готовата си реч бързаше да ги убеди:

— Работата е да върнем един мъртъв негър в бащиния му дом. Заради мис Уоршъм го правим. Нищо, че не е по списък и без подпис, дайте ми един долар и толкоз. Може и половин долар. Или четвърт.

Същата нощ след вечеря той се отправи в бездихания и пълен със звезди мрак към къщата на мис Уоршъм в края на града и похлопа на небоядисаната парадна врата. Прие го Хемп Уоршъм — старият негър с корем, подут от зеленчуците, с които той, жена му и мис Уоршъм редовно се хранеха, със замъглени старчески очи и венец от бяла коса, напомняща главата на римски пълководец.

— Тя ви чака — рече той. — И любезно моли да се качите в стаята й.

— Там ли е и леля Моли? — попита Стивънз.

— Всички сме там — каза Уоршъм.

Стивънз пресече осветения хол (знаеше, че цялата къща все още се осветява с газени лампи и че още няма течаща вода) и се заизкачва

пред негъра по чистото небоядисано стълбище, облепено с овехтели книжни тапети, после го последва през вестибюла до чистата и оскъдно наредена спалня, издаваща безпогрешния тънък аромат на стара мома. Както бе казал Хемп, тук бяха всички — жена му, една огромна светлокожа жена с ярък тюрбан, която се подпираше на вратата, мис Уоршъм, все така изпъната на своя прост дървен стол, и старата негърка в единствения люлеещ се стол до камината, в която дори тази вечер едва-едва припламваха шепа въглени.

Тя държеше глинена лула с тръстиково стъбло, но не пушеше, в почернялата чашка на лулата пепелта бе мъртва и бяла; поглеждайки я в същност едва сега, Стивънз си помисли: *Боже мой, та тя не е поедра от десетгодишно дете!* После седна и четиримата — мис Уоршъм, старата негърка, брат ѝ и той — образуваха полукръг пред тухлената камина, в която тлееха най-древните символи на човешкото сцепление и солидарност.

— Вдругиден, лельо Моли — рече Стивънз, — той ще си бъде у дома. — Старата негърка дори не го погледна; тя изобщо не го поглеждаше.

— Мъртъв — отрони тя. — Фараонът го взе.

— Тъй, тъй, о боже — каза Хемп. — Фараонът го взе.

— Продаде моя Бенджамин — рече старата негърка. — Продаде го в Египет — и почна бавно да се люлее на стола.

— Тъй, тъй, о боже — прибави Хемп.

— Шшт! — обади се мис Уоршъм. — Тихо, Хемп!

— Телефонирах на мистър Едмъндз — каза Стивънз. — Всичко ще приготви.

— Род Едмъндз го продаде — обади се старата негърка, продължавайки да се люлее напред-назад. — Продаде моя Бенджамин.

— Шшт — рече мис Уоршъм, — тихо, Моли! Замълчи!

— Не — каза Стивънз, — не го е продавал, лельо Моли. Не беше мистър Едмъндз. Мистър Едмъндз не е... *Но тя не може да ме чуе*, помисли си той. Тя не го поглеждаше. Тя изобщо не го погледна.

— Продаде моя Бенджамин. В Египет го продаде.

— В Египет го продаде — повтори Хемп.

— Род Едмъндз продаде моя Бенджамин.

— На фараона го продаде.

— На фараона го продаде и сега е мъртъв.

— Аз да вървя — каза Стивънз и живо се изправи. Мис Уоршъм също стана, но той не я дочака да тръгне пред него. Спусна се бързо към долния хол, едва ли не тичайки. Дори не бе сигурен идва ли тя подире му или не. *Ей-сега ще бъда навън, помисли той. И там ще има въздух, простор, само да дишаш!* След миг я чу зад гърба си — крехките, леки, пъргави, но небързаци нозе, същите, които бе чул да слизат днес по стълбата на кантората му; някъде зад тях се носеха гласовете:

— Продаде моя Бенджамин. В Египет го продаде.

— В Египет го продаде. Тъй, тъй, о боже.

Спусна се по стълбите почти тичешком. Сега вече не бе далеч, можеше да вдъхне и усети простия уханен мрак и затова си позволи да спре и да почака, да се обърне точно на вратата и да проследи мис Уоршъм, която идваше зад него: високо изправената бяла старовремска глава, приближаваща се в едновременната газена светлина. Сега дочу трети глас, може би това бе жената на Хемп — истински неизтощим сопран, който се вливаше без думи в подвикванията и пригласите на брата и сестрата:

— Продаде го в Египет и сега е мъртъв.

— Тъй, тъй, о боже. Продаде го в Египет.

— Продаде го в Египет.

— И сега е мъртъв.

— На фараона го продаде.

— И сега е мъртъв.

— Съжалявам — каза Стивънз. — Моля да ми простите. Трябваше да се досетя. Не биваше да идвам.

— Нищо, нищо — рече мис Уоршъм. — Скръбта е обща.

На по-другия също такъв светъл и палещ ден, моторната катафалка и двата автомобила чакаха пристигането на южната железница. Имаше още десетина други коли, но едва с пристигането на влака Стивънз и издателят на вестника почнаха да забелязват броя на събралите се — и черни, и бели. И тогава, пред очите на безмълвните бели безделници — мъже, юноши и момчетия — и приблизително петдесетина негри и негърки, човекът от негърското погребално бюро вдигна сивосребърния ковчег от влака и го отнесе до катафалката, чевръсто издърпа венците и цветята, тия символи на неизбежния и

безвъзвратен човешки край, плъзна ковчега навътре, хвърли цветята обратно и затръшна вратата.

Мис Уоршъм и старата негърка се качиха в автомобила на Стивънз, управляван сега от наетия шофьор, а той и издателят се настаниха в автомобила на издателя. След това последваха катафалката, която се заклатушка по дългото нагорнище от гарата, доста бърза за своята виеща първа скорост, стигнаха превала и все тъй бързо, но вече с някакво мазно, почти владическо пърпорене намалиха, влизайки в площада, прекосиха го, заобиколиха паметника на Конфедерацията и съдилището, а търговците, чиновниците, бръснарите и всички, които бяха дали на Стивънз исканите долари, половинки или четвъртинки, както и ония, които нищо не бяха дали, наблюдаваха смълчани от врати и прозорци, после кривнаха в улицата, която в края на града се превръщаше в селския път, водещ до тяхната цел на седемнайсет мили оттук, и отново набраха скорост; напред катафалката, все тъй следвана от двата автомобила с четирима души — жената с високо изправена побеляла глава, старата негърка, издателят и рицарят на справедливостта, истината и правото, докторът по философия от Хайделбергския университет, — официално допълващи като неделима част катафалката на негъра-убиец, сега вече заклан вълк.

В крайнините на града катафалката забърза още повече. Прелетяха край чугунената табела, на която пишеше „Джеферсън“, паважът изчезна и покатервайки се на още един безконечен хълм, пътят се превърна в чакъл. Стивънз се пресегна и завъртя ключа. Колата на издателя доближи канавката, а той занастъпва спирачките, забавиха, катафалката и другият автомобил стремително взеха преднина, сякаш полетели, а лекият, отдавна невидял дъжд летен прахоляк фучеше изпод свистящите им колела; след малко се скриха. Издателят обърна непохватно колата, едва не орони зъбците на скоростите и след продължително хъркане и маневри автомобилът му отново се озова на пътя, с предница, обърната обратно към града. С крак на амбреажа, той за миг се отпусна.

— Знаеш ли какво ме помоли тази сутрин старицата още на гарата? — попита той.

— Естествено, не — каза Стивънз.

— Попита ме: „Ще пишете ли за всичко туй във вестника?“

— Какво?

— Точно това — рече издателят. — И повтори: „Ще пишете ли във вестника? Всичко искам да се пише. Всичко.“ Идеше ми да ѝ кажа: „Ами ако случайно знам как по-точно е умрял, и това ли да пиша?“ И, бога ми, и да ѝ бях казал, и дори да знаеше истината, сигурен съм, че пак щеше да отговори „да“. Но нищо не казах. Рекох само: „Защо бе, лелко, че ти не можеш да го прочетеш“. А тя ми вика: „Мис Бел ще ми го покаже и аз ще си го гледам. Вие само го пишете във вестника. И хем всичко да пишете!“

— О! — възкликна Стивънз. *Да, помисли си той, за нея сега вече няма никакво значение. След като е трябвало да стане, а тя не е могла да го предотврати, и понеже сега всичко е свършено, какво я интересува как е умрял! Искаше само да си го заведе у дома, и то както подобава, с ковчег и с цветя и с катафалка, а тя да премине из града след катафалката.* — Хайде — рече той, — да се връщаме в града, че от два дни не съм си поглеждал книгата.

[1] С гръцки букви се означават многобройните студентски научни дружества в САЩ — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.